

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Идентификациона
налепница

ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ

СОЦИОЛОГИЈА

DRŽAVNA MATURA
šk. god. 2023./2024.

SOC.49.SR.R.K1.20

60165

A **X** B C

A B C

C

UK

Параф (скраћени потпис)

(Матура) државна матура

U2

Параф (скраћени потпис)

ОВДЕ ПРИТИСНУТИ И ОТРГНУТИ!

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

DRŽAVNA MATURA

СОЦИОЛОГИЈА

1 2 3 4 5 7 8 9 0

Идентификациона налепница
ПАЖЉИВО НАЛЕПИТИ!

S
O
C

Лист за одговоре

D-S049

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
12.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
13.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
14.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
15.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
16.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

Шифра оцењивача: _____

SOC.49.SR.R.L1.02

60166

НЕ ФОТОКОПИРАТИ
ОБРАЗАЦ СЕ ЧИТА ОПТИЧКИ

НЕ ПИСАТИ ПРЕКО
ПОЉА ЗА ОДГОВОРЕ

Означавати овако: **X**

S O C

17.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
18.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
19.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
20.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
21.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
22.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
23.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
24.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
25.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
26.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
27.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
28.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
29.1.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
29.2.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
30.1.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
30.2.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
31.1.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
31.2.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
32.1.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
32.2.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	2 ☐ NO ☐
33.1.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	NO ☐
33.2.	Попуњава оцењивач	0 ☐	1 ☐	2 ☐ NO ☐

ОПШТА УПУТСТВА

Пажљиво прочитајте сва упутства и следите их.

Не okreћите страницу и не решавајте задатке док то не одобри водитељ испитне просторије.

Испит траје **90** минута.

Испред сваке групе задатака је упутство за решавање. Пажљиво га прочитајте.

Можете писати по листу за концепт, али се његов садржај неће бодовати.

Пишите читко. Нечитки одговори ће се бодовати са нула (0) бодова.

На 2. страници ове испитне књижице приказан је начин означавања одговора и начини исправљања грешака. Приликом исправљања грешака потребно је ставити параф (искључиво скраћени потпис, а не пуно име и презиме).

Употребљавајте искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.

Када решите задатке, проверите одговоре.

Проверите да ли сте налепили идентификационе налепнице на све испитне материјале.

Желимо Вам много успеха!

Ова испитна књижица има 18 страница, од тога 1 празну.

I Задаци вишеструког избора

У следећим задацима од више понуђених одговора само је **један** тачан.
Тачне одговоре морате означити знаком X на листу за одговоре.
Тачан одговор доноси један бод.

1. Која теоријска перспектива тумачи друштво као складну целину у којој сваки део има тачно одређену задаћу?

A. феминистичка
B. функционалистичка
C. интеракционистичка
D. конфликтна

(1 бод)

2. Који социолог анализира друштвени живот као позоришну представу?

A. Ервинг Гофман
B. Карл Маркс
C. Макс Вебер
D. Роберт К. Мертон

(1 бод)

3. Који од наведених појмова је саставни део микронивоа друштвене структуре?

A. Црква
B. друштвени положај
C. држава
D. образовна установа

(1 бод)

4. Како се назива део популације на којем се проводи социолошко истраживање?

A. експеримент
B. хипотеза
C. упитник
D. узорак

(1 бод)

5. Која компонента културе је темељ друштвене санкције попут судског изрицања затворске казне прекршиоцу?

- A. језик
- B. норма
- C. ритуал
- D. симбол

(1 бод)

6. Коју методу примењује социолог у истраживању полицијских извештаја о навијачком насиљу које се догодило на спортским такмичењима?

- A. анализу садржаја
- B. анкету
- C. експеримент
- D. посматрање

(1 бод)

7. Који од наведених описа се односи на супкултуру?

- A. група људи која се радикално супроставља нормама и вредностима доминантне културе
- B. група људи која трајно заузима најнижи друштвени положај и сопствени идентитет темељи на сталном кршењу закона
- C. група људи која се због специфичног идентитета и вредности стално сукобљава с припадницима доминантне културе
- D. група људи која има специфичан друштвени идентитет, али је у толерантном односу с припадницима доминантне културе

(1 бод)

8. Које друштвено обележје појединаца се мења због њихове вертикалне покретљивости?

- A. друштвени положај
- B. етничка припадност
- C. раса
- D. род

(1 бод)

Социологија

9. Који од наведених описа се односи на полиандрију?

- A. брак више жена и више мушкараца
- B. брак једне жене и више мушкараца
- C. брак више жена и једног мушкарца
- D. брак једне жене и једног мушкарца

(1 бод)

10. Који од наведених извора идентитета се **не односи** на друштвени идентитет?

- A. етницитет
- B. особност
- C. родна оријентација
- D. страначко чланство

(1 бод)

11. Која друштвена функција породице се остварује чином удаје девојке у традиционалном друштву?

- A. репродуктивна функција
- B. социјализацијска функција
- C. функција емоционалне подршке
- D. функција придавања друштвеног положаја

(1 бод)

12. Који од наведених приступа тумачи друштвени развој као понављајући процес појаве, раста, врхунца и пропадања цивилизација?

- A. циклички
- B. еволуционистички
- C. интеракционистички
- D. конфликтни

(1 бод)

13. Које од наведених обележја друштвене интеракције омогућује одржавање професионалних и хијерархијских односа у организацијама?

- A.** емотивност
- B.** имперсоналност
- C.** интимност
- D.** ирационалност

(1 бод)

14. Како се назива процес прилагођавања и прихватања странаца у постојеће групе и друштвене колективе?

- A.** алијенација
- B.** емиграција
- C.** интеграција
- D.** интеракција

(1 бод)

15. На који тип социјализације се односи целоживотно учење појединца редовним усавршавањем вештина и знања?

- A.** на антиципативну социјализацију
- B.** на примарну социјализацију
- C.** на развојну социјализацију
- D.** на ресоцијализацију

(1 бод)

16. Која врста друштвених институција је одговорна за доношење одлука које развијају људска права и демократске процесе у неком друштву?

- A.** економска
- B.** образовна
- C.** политичка
- D.** религијска

(1 бод)

II Задаци кратког одговора

У следећим задацима одговорите кратким одговором (речју или једноставном реченицом).
Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.
Тачан одговор доноси један бод.

17. За који историјски тип друштва је карактеристичан низак степен прихватања религијске различитости међу члановима друштва?

(1 бод)

18. Како Д. Бел и А. Туран називају тип друштва у којем наука, комуникацијске технологије и услужне делатности представљају основу привреде?

(1 бод)

19. Према којој социолошкој теорији се девијантно понашање учи попут било којег другог понашања?

(1 бод)

20. Који стратификацијски систем се развио упоредо с капитализмом и индустријским друштвом на Западу?

(1 бод)

- 21.** На коју врсту друштвеног идентитета се односе сродничка и породична припадност појединца?

(1 бод)

- 22.** Према којем критеријуму се врсте породица деле на матријархалне, патријархалне и егалитарне?

(1 бод)

- 23.** Пажљиво прочитајте текст.

Матко потиче из радничке породице и читав свој радни век ради у осигуравачкој кући. Почео је радити као продавач аутомобилског осигурања и напоредно с радом уписао је ванредне студије права. Након завршеног факултета напредовао је на радна места водитеља одељења и касније директора подружнице. Пре две године постао је и члан управе. С примањима водитеља одељења и директора живео је као и остали припадници средњег слоја, а сада с примањима члана управе напoкoн може себи да приушти ствари које већина људи може само да замишља.

Како се назива облик друштвене неједнакости описан у тексту?

(1 бод)

- 24.** Како се према Ч. Х. Кулију називају друштвене групе у којима су чланови блиски, емоционално повезани и међусобно интензивно комуницирају?

(1 бод)

Социологија

25. Којем облику колективног понашања припадају гласине и модни трендови?

(1 бод)

26. Који елемент социјализације има функцију припреме појединаца за будуће професионалне улоге подучавајући их формалним знањима и вештинама?

(1 бод)

27. Коју врсту друштвеног положаја појединци стичу својим трудом и напредовањем у каријери?

(1 бод)

28. Како се назива друштвена група с чијим стандардима појединци упоређују сопствена достигнућа, нпр. група врхунских спорташа?

(1 бод)

III Група задатака

Счедећи задаци везани су за полазни садржај.

Након полазног садржаја следе два задатка **кратког одговора** у којима морате одговорити речју, с неколико речи или једноставном реченицом.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Сваки тачан одговор доноси један бод.

29. Пажљиво прочитајте текст.

Мартин је био вредан радник који своје послове није успевао дуго да задржи. Школовао се за обућара и неко време је радио у малом обрту који је производио мушке ципеле по мери. Због увоза јефтиних ципела посао је полако пропадао. Добио је отказ и преквалификовао се. Након само неколико месеци откако је добио посао складиштара, уследио је нови отказ јер је фирма увела систем аутоматског складиштења робе. Мартин више није знао како даље. Губио је сваку наду и све је чешће решење тражио у алкохолу.

- 29.1.** Који социолог узроке Мартиновог проблема са задржавањем радног места објашњава сталним економским и технолошким променама као друштвеним чињеницама?

(1 бод)

- 29.2.** Која теорија девијантности објашњава Мартинов алкохолизам као реакцију на променљиве циљеве и средства на тржишту рада?

(1 бод)

30. Пажљиво прочитајте текст.

Мирела је због студија преселила у други град, али је од студирања одустала након друге године. Вратила се родитељима уверена да од студирања неће бити превелике користи. Родитељи су јој пред пензију. Отац је графичар и ради у штампарији, а мајка је благајница у супермаркету. Подржали су њено одустајање од факултета јер ни они немају високо образовање. Мирела је добила посао у супермаркету где ради и њена мајка која ће ускоро у пензију па ће је Мирела заменити на радном месту благајнице. Мирелиним родитељима одговара да она остане живети с њима и помогне им одржавати домаћинство. Били су забринути због превеликог терета одржавања породичне куће након одласка у пензију.

30.1. Која се функција породице остварује договором између Миреле и њених родитеља о заједничком животу и одржавању породичне куће?

(1 бод)

30.2. Коју врсту породице чине Мирела и њени родитељи?

(1 бод)

31. Пажљиво прочитајте текст.

Одмах након посла запосленици Уреда социјалне бриге заједно би отишли у оближњи кафић. Динамичну и професионалну комуникацију колега из уреда заменила би опуштена и спонтана комуникација пријатеља. У уреду се знало тачно ко има какву функцију и одговорност, док су се у кафићу те границе помешале. Таква су им дружења била потребна као „издувни вентил” јер су се током дана сусретали с тешким судбинама људи. Колико год су желели да помогну, морали су да поштују законе и третирају људе као правне предмете.

31.1. Којој врсти друштвених група припадају запосленици Уреда социјалне бриге описани у тексту?

(1 бод)

31.2. Којем типу организације према М. Веберу припада Уред социјалне бриге описан у тексту?

(1 бод)

Следећи задаци везани су за полазни садржај.

Након полазног садржаја следи један задатак **кратког одговора** у којем морате одговорити речју, с неколико речи или једноставном реченицом и један **задатак продуженог одговора** у којем морате одговорити с неколико реченица, јасно и сажето, усмеравајући се на оно шта је важно за задатак.

Одговоре упишите **само** на предвиђено место у испитној књижици.

Тачан одговор у задацима кратког одговора доноси један бод, а у задацима продуженог одговора доноси један или два бода.

32. Пажљиво погледајте табелу.

Табела 1. Обрасци бескућништва и друштвене околности које утичу на формирање образаца бескућништва

	Обрасци бескућништва	Учесталост у %
1.	Прелазак у пунолетност (укључује престанак бриге породице или социјалне службе у ситуацији у којој млади људи постају пунолетни, али без сигурне егзистенције)	35
2.	Губљење дома (укључује последице сиромаштва, незапослености или превеликих трошкова одржавања куће)	19
3.	Зависност (укључује дуготрајну злоупотребу опојних средстава која поступно угрожава квалитет живота и запошљивост зависника)	17
4.	Менталне тешкоће (укључује изостанак бриге здравствених установа или породице у ситуацији када појединци не могу да се носе са животним изазовима)	16
5.	Распад породице (укључује појединце који трпе последице породичног насиља или економске последице прекида везе односно развода)	11
6.	Остало	2
	Укупно	100

Извор: према *Pathways into Adult Homelessness*. Journal of Sociology, 2011.
Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

- 32.1.** Наведите према табели друштвену институцију која је најважнији елемент социјализације младих, а која својим сломом утиче на појаву образаца бескућништва.

(1 бод)

- 32.2.** Наведите из табеле образац бескућништва који је последица искључиво животног стила појединца и објасните настанак и одржавање тог обрасца бескућништва према теорији етикетирања.

(2 бода)

33. Пажљиво прочитајте текст.

Људска друштвеност је важна чак и у савременим индивидуалистичким друштвима. Готово 80% наше будне свакодневице проводимо с другима, а време проведено с пријатељима, рођацима, супружником, децом и колегама изравно се оцењује кориснијим од времена проведеног у самоћи. Људи су таква бића која придају значење друштвеним односима који физички чак ни не постоје (нпр. између аутора и читаоца, између појединца и Бога) или када није могућа узајамност (нпр. у имагинарним односима с телевизијским ликовима). Супротно томе, друштвену изолацију опажамо и када друштвене везе и односи постоје, али немамо способност искористити снагу те повезаности у свакодневном животу. Хронични доживљај изолације (тј. усамљеност) карактеришу поремећаји пажње, спознаје, осећања и понашања који узимају данак поболевању и смртности својим утицајем на генетске, живчане и хормонске механизме који су еволуисали као саставни део оног шта зовемо човек.

Извор: *Loneliness Matters*. Annals of Behavioral Medicine, 2010.
Напомена: Подаци о извору полазног садржаја биће објављени у решењима испита.

- 33.1.** Наведите из текста пример једног облика друштвених односа различитог од физичког односа.

(1 бод)

- 33.2.** Како се назива међуоднос појединаца који је кључан за развој друштвености описан у тексту? Опишите према тексту утицај изолације и усамљености појединаца на њихово здравље.

(2 бода)

Празна страница